

РЕАЛІЗАЦІЯ МІЖПРЕДМЕТНИХ ЗВ'ЯЗКІВ ЯК УМОВА ФОРМУВАННЯ НАУКОВОГО СВІТОГЛЯДУ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Педагогічною наукою проводиться пошук засобів, які забезпечують ефективність навчання, допомагають кожному учневі повною мірою засвоїти зміст програми і, водночас, створюють умови для самовираження, самовдосконалення у різних видах діяльності. Важливою умовою підвищення якості знань молодших школярів є послідовна реалізація міжпредметних зв'язків на уроках у початковій школі. Послідовна, систематична реалізація міжпредметних зв'язків у педагогічному процесі значно підсилює його загальну ефективність, і, разом з тим, позитивно впливає на навчання, різнобічний розвиток учнів.

Ідея міжпредметних зв'язків розглядалася ще класиками педагогіки Й. Песталоцці, Я.-А. Коменським, І. Гербартом, Н. Крупською та ін. Як умова єдності навчання і виховання та засіб підходу до предметної системи навчання міжпредметні зв'язки розглядаються в дослідженнях відомих вчених І. Зверева, Д. Кирюшкіна, В. Коротова, М. Скаткіна та ін. Проблема реалізації міжпредметних зв'язків займалися, крім того, С. Величко, С. Гончаренко, Ю. Дік, Ю. Лук'янов, В. Розумовський, О. Усова, В. Максимова та ін.

Ідея міжпредметних зв'язків у педагогіці не нова, але в останні роки в світлі завдань всебічного розвитку особистості школяра набула принципово важливого значення. Тлумачення означеного поняття в педагогічній літературі не є однозначним: міжпредметні зв'язки розглядають як дидактичну умову навчання, дидактичну категорію тощо.

Характеризуючи міжпредметні зв'язки, слід зазначити, що у «Великому тлумачному словнику сучасної української мови» вони розглядаються як дидактичний засіб, який передбачає комплексний підхід до формування й засвоєння змісту освіти, що дає можливість здійснювати зв'язки між предметами для поглибленого, всебічного розгляду найважливіших понять, явищ. Це вираження фактичних зв'язків, що встановлюються в процесі навчання або в свідомості учня, між різними навчальними предметами [1].

Так, Н. Сорокін розглядає міжпредметні зв'язки як дидактичну умову, яка позитивно впливає на основні компоненти процесу навчання, сприяючи при цьому підвищенню науковості і доступності навчання.

Є. Шмуклер підходить до розгляду міжпредметних зв'язків як до складної дидактичної системи взаємопов'язаних елементів, у основі якої лежать спільність понятійного апарату, узгодженість логічних структур навчальних предметів, методів дослідження.

М. Фіцула визначає міжпредметні зв'язки як узгодженість між навчальними предметами, що дає змогу розглядати факти та явища реальної дійсності з різних точок зору, з позицій різних дисциплін. На думку науковця, використання

міжпредметних зв'язків під час викладання одного предмету сприяє кращому засвоєнню іншого [3].

Основною метою міжпредметних зв'язків є взаємна узгодженість навчальних програм, обумовлена системою наук та дидактичними цілями. Міжпредметні зв'язки відображають комплексний підхід до навчання, дозволяють виділити як основні елементи змісту освіти, так і взаємозв'язки між предметами, що сприяє більш міцному засвоєнню програмного матеріалу.

Як зазначає Н. Захарова, систематичне використання міжпредметних зв'язків виробляє в учнів уміння критично осмислювати матеріал, що вивчається. Новий матеріал школярі порівнюють із тими знаннями, які їм відомі, зіставляють їх, аналізують, додають із відомого раніше, і ця активна розумова діяльність по узагальненню нового під впливом раніше відомого із суміжних дисциплін сприяє більш міцному засвоєнню програмного матеріалу. Крім того, систематичне використання в навчальному процесі міжпредметних зв'язків позитивно змінює діапазон застосування знань та вмінь, сприяє формуванню в дітей широких пізнавальних інтересів [2].

Слід зазначити, що міжпредметні зв'язки є чинником удосконалення процесу навчання в цілому, на всіх його рівнях. Вони виступають як потреба розвиваючого навчання, чинять багатосторонній вплив на особистість школяра, посилюючи єдність його освіти, розвитку й виховання. Інтерес до дисциплін, з якими встановлюється зв'язок, сприяє формуванню стійкої мотивації навчальної діяльності, зміст навчально-пізнавальної діяльності стає більш різноманітним. Способи оперування знаннями узагальнюються на основі міжпредметного змісту.

Таким чином, міжпредметні зв'язки – це дидактичний засіб, який передбачає комплексний підхід до формування й засвоєння змісту освіти, що дає можливість здійснювати зв'язки між предметами для поглибленого, всебічного розгляду найважливіших понять, явищ. Урахування міжпредметних зв'язків впливає на відбір та структуру навчального матеріалу цілої низки предметів, активізує методи навчання, орієнтує на застосування комплексних форм організації навчання, забезпечує єдність навчального процесу, посилюючи, тим самим, систематизацію знань молодших школярів.

Список використаних джерел

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. – К.: Ірпінь: ВТФ «Перун», 2001. – 1440 с.
2. Захарова Н.М. Міжпредметні зв'язки як засіб формування загальнопізнавальних умінь молодших школярів: Автореф. дис. канд. пед. наук 13.00.09 / Інститут педагогіки АПН України. – К.: 2000. – 18 с.
3. Фіцула М. М. Педагогіка: Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів освіти / М. М. Фіцула. – К.: Видавничий центр «Академія», 2002. – 528 с.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>